

Parasta osaamista

**Webinaarisarja, Osa 1.
Henkilökohtaistaminen:
HOKS-täsmäisku 23. ja 29.1.2018
Toteuttajana HAMK, AOKK**

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

GRADIA

YA!
Yrkesakademin
i Österbotten

 Haaga-Helia

tredu
TAMPEREEN SEUDUN AMMATTIOPISTO

TAMK
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

RIVERIA

jamk.fi
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

LAPPIA

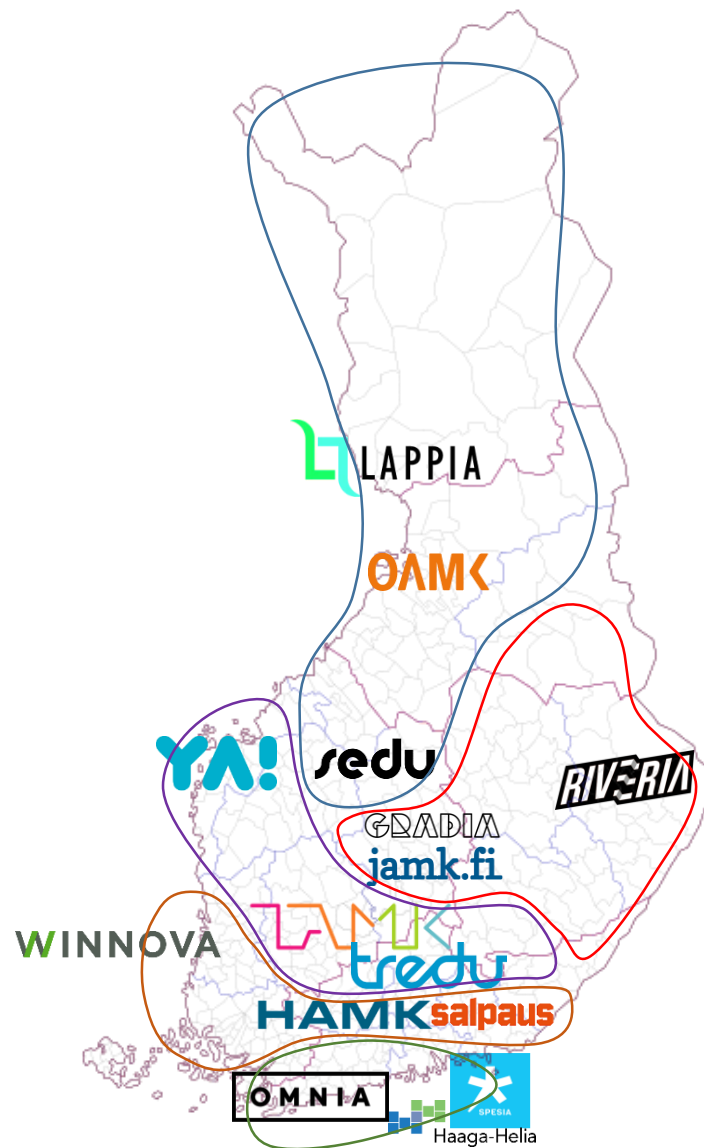
OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

WINNOVA
LÄNSIRANNIKON KOULUTUS OY

sedu

salpaus
Koulutuskeskus | Further Education

Parasta osaamista – hanketoimija kartalla

Henkilökohtaistaminen

- tarkoittaa opiskelijan tutkinnon tai koulutuksen **suorittamisprosessin sekä siihen sisältyvien ohjaus-, neuvonta ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteutusta**
- **on osa opiskelijan oikeusturvaa ja sillä varmistetaan**, että osaamisen kehittämisen ratkaisuja **tarjotaan sen mukaisesti kuin on tutkinnon tai sen osan taikka koulutuksen tai sen osan suorittamisen näkökulmasta tarpeen**
- mahdollistaa, että tarvittava opetus ja muut osaamisen kehittämisen pedagogiset järjestelyt toteutetaan niin, että niissä otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne ja aiemmin hankkima osaaminen, myös epävirallinen oppiminen ja arkioppiminen
- varmistaa, että tutkinnon suorittamisaika, opiskelun kesto, opiskelutavat ja oppimisympäristöt ovat tarkoituksenmukaisia osaamistavoitteen saavuttamisen kannalta
- varmistaa, että **opiskelija saa tarvitsemansa ohjauksen ja tuen** saavuttaakseen henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetetun osaamisen
- On siis kyse pedagogista osaamista vaativasta tutkinnon tai koulutuksen suorittamisprosessin sekä siihen sisältyvien ohjaus-, neuvonta- ja tukitoimien suunnittelusta

>>osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys!!

Henkilökohtaistamisessa on kyse ajattelu- ja toimintatavasta! Se mahdollistuu HOKS:n kautta

- HOKS ei ole vain jokin lomake, joka pitää (äkkiä) täyttää!
- HOKS on opiskelijan ja osaamisen kehittämiseen liittyvien tahojen yhteinen työkalu ja apuväline, joka päivittyy hakeutumisesta valmistumiseen!
- Edellyttää:
 - Opetusaikakeskeisestä ajattelusta > oppimis- ja osaamiskeskeiseen ajattelutapaan
 - Oppiaineen tuntemuksesta **tutkintojen ja tutkinnon perusteiden tuntemukseen**
 - Yksin tekemisestä **yhdessä tekemiseen**
 - Ryhmistä yksilöihin
 - Opetuksen suunnittelusta **oppimisen suunnitteluun**
 - Sirpaleista kokonaisuuden rakentamiseen
 - **Opintosuoritusten seurannasta osaamisen kehittymisen seurantaan**
 - Opintojen arvioinnista **palautteen antoon osaamisen kehittymisestä**
 - Tutkintojen rinnalle vahvasti tutkinnon osat ja räätälöinti
 - Erilaisten, monipuolisten ja tarkoituksenmukaisten oppimiskäytäntöjen hyödyntämistä!
 - **Karsivasta mahdollistavaan**
 - Urasuunnittelua ja katsomista tutkinnon suorittamisen jälkeiseen aikaan

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, HOKS

- koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma , HOKS
- HOKS:n ideana on, että henkilökohtaistamisprosessissa syntynyt kaikki tarpeellinen tieto kirjataan **yhteen ja samaan paikkaan**
 - aiemmin hankittua ja osoitettua osaamista koskevat tiedot,
 - tarvittavan ammattitaidon ja osaamisen hankkimiseen liittyvät tiedot,
 - osaamisen osoittamiseen eli tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen liittyvät tiedot
 - sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot,**>>> käytännössä kaikki ne tiedot, joita syntyy, kun henkilökohtaistamista toteutetaan (L 531/2017) 5 luvussa tarkemmin kuvatulla tavalla.**
- tarkoituksena on, että HOKS laaditaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tutkinnon suorittamisen tai koulutuksen alkaessa.
 - ”oppiksessa” kuitenkin tarvittavin osin ennen sopimuksen solmimista
- HOKS laaditaan myös silloin, kun opiskelija ei osallistu tutkintokoulutukseen, vaan osoittaa osaamisensa suoraan näytössä.

Esityksessä käytetyt lähteet:

- [Laki 531/2017, luku 5](#)
- [Asetus 673/2017, luku 3](#)
- [HE 39/2017 vp. S. 226>](#), perusteluja
- [HOKS:n tietosisältö ja käsitteistö](#), ministeriön amisreformi sivuilta > <http://minedu.fi/henkilokohtaistaminen>
- [Henkilökohtaistamisen toimintamalli](#) > <http://minedu.fi/henkilokohtaistaminen>
- [Henkilökohtaistamisen infograaffi](#) > <http://minedu.fi/henkilokohtaistaminen>
- Työpaikalla tapahtuva oppiminen >> <http://minedu.fi/tyopaikalla-oppiminen>
 - [Työpaikalla järjestettävän koulutuksen lainsäädäntö](#)
 - [HOKS ja oppi- ja koulutussojimus asiakaslähtöisenä palveluprosessina](#) diasta 8 >>
- [Kansallisten opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitetty integraatiopalvelu \(Koski\)](#) >> <http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/koski>
- [Eriyinen tuki ammatillisessa koulutuksessa](#)
- OPH:n asiantuntijat

Ennakkoon esitetyt kysymykset:

1. Kuinka kattavasti/tarkasti on HOKS:ssa kirjattava osaamisen hankkimisen 1. tavoitteet 2. sisällöt 3. tarvittava opetus? Esimerkkejä olisi mukava nähdä.
2. Yhteiset aineet?
3. HOKS Valma-koulutuksen näkökulmasta.
4. HOKSin kiinnittäminen näyttösuunnitelmaan?
 - Vähimmäistiedot löytyvät HOKS:n tietosisällöstä
 - Näyttösuunnitelman käsitettä ei ole enää vuonna 2018, asiat kirjataan HOKS
5. Erot näyttötutkintojärjestelmän mukaiseen HOKSiin. Mikä muuttuu?
 - Katsotaan yhdessä tietosisällöstä
6. HOKS:n olennaisimmat asiat, ja olennaisimmat erot entiseen HOJKS:aan?
7. Erityisen tuen asiat HOKS:ssa?
 - Erityisen tuen hallinnollinen päätös on eri asia kuin HOKS. KJ tekee päätöksen erityisen tuen antamisesta, opiskelijaa ja alle 18-vuotiaan huoltajaa tai laillista edustajaa kuultuaan. Erityisestä tuesta päätettäessä voidaan tarvittaessa päättää myös osaamisen arvioinnin mukauttamisesta opiskelijan henkilökohtaisten valmiuksien ja tavoitteiden mukaisesti. Sovitut asiat sitten kirjataan opiskelijan HOKS:aan. HOKS on enemmänkin luonteeltaan ”pedagogisten ratkaisujen asiakirja”.

Ennakkoon esitetyt kysymykset:

8. Hoks prosessi, kun tehdään uusi oppisopimus koko tutkintoon tai tutkinnon osaan.
- Voidaan katsoa yhdessä OPH:n [laatimasta prosessikuvauksesta](http://minedu.fi/tyopaikalla-oppiminen) >> <http://minedu.fi/tyopaikalla-oppiminen>
9. Miten tunnistaa osaamista hyvin muilla menetelmillä kuin dokumentit ja haastattelu?
 - Lähtökohtana asiakirjat ja muun selvityksen perusteella. Asiakirjat voivat olla esimerkiksi tutkintotodistuksia, työtodistuksia tai muita opiskelijan koulutuksen järjestäjälle toimittamia todistuksia. Muuna selvityksenä voidaan käyttää esim. osaamiskartoitusta, työnäytettä haastattelua tai muita soveltuvia tapoja osaamisen selvittämiseksi. Osaaminen tunnistamisessa tulisi käyttää luotettavia ja kattavia sekä monipuolisia ja erilaisia kullekin osaamis- ja toimialalle soveltuvia menetelmiä. Esimerkkejä käyttämistänne menetelmistä chattiin!

Ennakkoon esitetyt kysymykset:

10. Miten nyt järjestetään opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tunnustaminen?
 - KJ:n tehtävänä on tunnustaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen, joka vastaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita (VELVOITE)
 - Osaamisen **tunnustaminen tehdään** osaamisen **tunnistamisen ja 46 §:n 1 momentissa** tarkoitettujen opiskelijan esittämien **asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella**.
 - Osaamisen tunnistamisen perusteella arvioidaan, miltä osin
 - opiskelijan jo osoittama osaaminen voidaan tunnustaa suoraan osaksi suoritettavaa tutkintoa (sisällyttäminen/suora siirto), HOKS; kohta 2
 - tai miltä osin osoitettu osaaminen voidaan toimittaa arvioijille arvioitavaksi ja tunnustettavaksi pelkästään asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella, HOKS; kohta 3
 - Lisäksi arvioidaan, miltä osin opiskelija voidaan jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan soveltuvan tutkinnon, sen osan tai osien näyttöön taikka yhteisten tutkinnon osien tai niiden osa-alueiden osalta osoittamaan osaamisensa muulla tavoin
 - Osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta on tulossa oma Webinaari 14.2.2018, joka myös taltioidaan jälkikäteiskuuntelua varten

Ennakkoon esitetyt kysymykset:

11. Onko HOKSista tulossa palvelupolkukuvausta ja jos on niin milloin
 - Löytyy jo OKM:n amisreformisivustolta>>
<http://minedu.fi/henkilokohtaistaminen> >> henkilökohtaistamisen toimintamalli
12. Toimivan HOKS:n laatiminen ja käyttö. Opiskelijan sitouttaminen ja ehyen palvelukokonaisuuden näkökulma esim. ohjauksen ja tuen järjestämisen kannalta.

Ennakkoon esitetyt kysymykset:

13. Mikä rooli opinto-ohjaajilla on HOKSin tekemisessä?
14. Henkilökohtaistamisasiakirjan allekirjoittajat, hyväksyjät ja päivittäjät: mitä tarkoitetaan ja miten määritellään? Voiko koulutuksen järjestäjä päättää vapaasti vai onko edellytyksenä esim. nimenkirjoitusoikeus tai määrittely, että allekirjoitus pitää olla todennettavissa?
15. HOKS työnjako ja resurssit
 - HOKS:n laadintaan ja päivittämiseen osallistuu opiskelijan kanssa KJ:n nimeämä opettaja, opinto-ohjaaja tai tarvittaessa muu KJ:n edustaja. Suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen voi tilanteesta riippuen osallistua useita näitä edellä mainittuja KJ:n edustavia henkilöistä yhdessä tai erikseen. Tarvittaessa KJ voi tehdä yhteistyötä myös muiden asiantuntijoiden kanssa.
 - KJ vastaa työnjaosta ja resursoinnista
 - Keskeistä asiakaslähtöisyys, osaamisperusteisuus, yhdenvertaisuus, tarkoituksenmukaisuus...
 - Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella-edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua laadintaan ja päivittämiseen (EI hyväksymiseen)

-
- HOKS:n hyväksyy koulutuksen järjestäjä ja opiskelija
 - sekä työnantaja ja muut osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen osallistuvat (esimerkiksi toiset koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset),
 - sekä ohjaus- ja tukitoimiin osallistuvat tahot niiltä osin kuin em. järjestävät koulutusta, näyttöjä ja/tai ohjausta
 - OKM:n juristien suositus/näkemyksistä hyväksymisestä:
 - HOKS hyväksytään ensimmäistä kertaa allekirjoitettuna (paperilla/sähköinen)
 - jatkossa muutosten/päivittämisten osalta riittää, että muutokset tehdään tavalla, jolla on jälkikäteen todennettavissa kaikkien osapuolien hyväksyntä. Hyväksymistä koskeva dokumentointi on voitava tarvittaessa jälkikäteen osoittaa. Dokumentaatioksi käy esimerkiksi sähköpostiviesti, muutoslomake, tietojärjestelmään henkilökohtaisesti tehty hyväksymismerkintä, skannattu dokumentti tms.
 - dokumentoinnista on kiistatta pystyttävä todentamaan: kuka hyväksyi, mitä hyväksyi ja milloin hyväksyi.

16. eHOKS?

- OKM:n hanke 9/2017-8/2019
- eHOKSin tavoitteena
 - yhtenäistää henkilökohtaistamisprosessia ja henkilökohtaistamiseen liittyviä toimintamalleja
 - helpottaa KJ:n ja työelämän työtä yksilöllisten opintopolkujen suunnittelussa, hyväksymisessä, toteuttamisessa, päivittämisessä ja seurannassa
- Lähtökohtana ja hyvänä pohjana toteutukselle huomioidaan eri henkilökohtaistamishankkeissa toteutettu työ
- Aikataulu:

➤ Toimintamallin ja –prosessinkuvaus >	10/17 - 11/17
➤ Selvitys tulevista säädösmuutoksista >	11/17 – 12/17
➤ Kilpailutus >	1/18 – 2/18
➤ Käyttöönotto 1/ Pilotointi >	11/18 – 12/18
➤ Käyttöönotto 2 >	4/19 – 8/19
➤ Hankkeen päätös >	8/19

Ennakkoon esitetyt kysymykset, web 2):

1. Jos HOKS laaditaan yksittäinen tutkinnon osa kerrallaan, miten HOKSista saadaan yhtenäinen ja toimiva eli miten seurataan ja kirjataan oppimispolun kokonaiskulkua ettei HOKSista tule "sirpaleinen"?
 - Tutkinnon osa kerrallaan vs. tutkinnon osittain kokonaiskuva hahmottaen > yhtenäinen ja looginen prosessi
2. Miten ammatillisessa koulutuksessa täytyy seurata ja analysoida ennakointitietoa osaamistarpeiden muutoksista ammattialoilla?
 - Tiiviisti, reaaliaikaisesti, "herkällä korvalla", entistä aktiivisemmin ja huomioon ottavasti

Ennakkoon esitetyt kysymykset, web 2):

3. Kuinka tarkalla tasolla HOKS tulee olla tehtynä ennen oppisopimuksen/koulutussopimuksen solmimista?
 - HOKS:n tietosisältö on määritelty ministeriön sivuilla
 - HOKS suunnitellaan koko koulutuksen ajalle ja kaikkien suoritettavien tutkinnon osien osalta. Tällöin määrittyy myös opintojen päättymispäivämäärä, joka merkitään oppisopimuksen päättymispäivämääräksi (kattaa näytön hyväksymisen).
 - Etenemisen ajankohtien tarkkuustaso suunnitellaan alkuvaiheessa tarkasti, mutta pidemmälle edetessä aikataulu voi olla väljempi (aikamäärein ilmaistuna esimerkiksi tietyssä kuussa vuonna xx, keväällä vuonna xx; lukuun ottamatta tarkkaa päättymispäivämäärää)

Webinaarin 1) aikana esitetyt, vastaamatta jääneet, kysymykset:

- Onko HOKS yhteyksissä KOSKEEN lähettävien tietojen kanssa?
- Vastaus: Tietoarkkitehtuuri on työn alla, joten tällä hetkellä ei ole antaa asiasta tämän tarkempaa vastausta.

- Voiko HOKS:ssa olla salattuja kenttiä, joita näkee vain määritellyt henkilöt ja opiskelija? Esim., jos kyseessä kokonaiskuntoutumista tukevaa tietoa (verkostot esim. klinikat, viranomaiset) ja tukitoimia, mutta sellaista tietoa kuitenkin, jota ei kaikille voida pitää avoinna?

- Vastaus: KJ päättää julkisuuslain pohjalta, sisältyykö HOKS:aan salassapidettäviä tietoja. Sairaus tai vamma on salassapidon peruste

- "Eläkevakuutusyhtiöiden" rooli uudessa HOKS:ssa?
- Vastaus: Eläkevakuutusyhtiöitä ei mainita suoraan ammatillista koulutusta ohjaavassa lainsäädännössä, mutta lain 45 §, 3 mom. mainitaan muut toimijat HOKS:n laatimisen ja päivittämisen yhteydessä. (kts. tarkemmin 45 §, 3 mom.) Muina toimijoina voidaan pitää eläkevakuutusyhtiöitä, mikäli niiden rooli on kyseisen pykälän mukainen.

-
- Voiko opiskelija opiskella ”ylimääräistä”? Eli jos alan osaaminen on jo hankittu, mutta opiskelija haluaakin vielä suorittaa oman alansa/toisen tutkinnon osia, voiko hän jatkaa opintoja siinä tutkinnossa, missä juuri opiskelee vai täytyykö ”kätellä” tutkintotodistus ko. opinnoista ja tehdä sen jälkeen tutkinnonosa/-osia lisäopinnoista?
 - Vastaus: Ei voi suorittaa ylimääräisiä tutkinnon osia. Opiskeluoikeus päättyy todistuksen päivämäärään ja on hakeuduttava uudelleen koulutukseen. Huomioitavaa on kuitenkin, että koko tutkintoa suoritettaessa opiskelijalle valitaan suoritettavat tutkinnon osat yksilöllisesti, noudattaen tutkinnon muodostumissääntöä. Silloin koko tutkinnon laajuus/mitoitus voi olla se, joka on tutkinnon minimilaaajuus esim. perustutkinnossa 180 osp, **tai** sitten se voi HOKS:ssa sovittujen ja valittujen valinnaisten tutkinnon osien mukaisesti ylittää sen, esim 185, 190, 195, eli summan ei tarvitse täsmätä koko tutkinnon minimilaaajuuden kanssa. Mutta jos on koossa 180, niin todistus tulee kirjoittaa. Eli, HOKS:ssa sovitun mukaisesti tutkinnosta tulee koko tutkinto sitten, kun siitä valinnaisten mukaisesti luonnollisesti tulee tasan 180 ops. tai tapauskohtaisesti jonkun verran yli 180 ops. Vastaavasti, jos ospeja on koossa pt:ssa esim. 175, on valittava vielä yksi tutkinnon osa tai valinnaisia osia/osa-alueita, jotta tulee koko tutkinto. Todistukseen merkitään todellinen osaamispisteiden määrä. Tämä periaate koskee kaikkia tutkintoja.
 - Sama periaate on käytössä, mikäli HOKS-tavoite on esim. vain kaksi tutkinnon osaa. Kun ne on suoritettu, tulee antaa todistus.

Webinaarin 2) aikana esitetyt, vastaamatta jääneet kysymykset:

- Jos siis tunnustetaan valmistavaa koulutusta, kuinka se merkitään suorituksiin (e-hops)? Vaikuttaako osaamispisteiden kertymiseen?
- Vastaus: Opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta säädetään ammatillisen koulutuksen laissa (631/2017, 47 §) ja ammatillisen koulutuksen asetuksessa (673/2017, 10 §).
- opiskelijan aiemmin hankittua osaamista ei verrata tutkintokoulutuksen sisältöihin vaan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin
- E-hops käsitettä ei ole, vaan henkilökohtaistaminen dokumentoidaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan
- opiskelijan tavoitteesta (esim. suoritettava tutkinto, tutkinnon osat ja tutkinnon laajuus osaamispisteinä) sovitaan henkilökohtaistamisessa. Todistukseen merkitään vain suoritettut ja tunnustetut tutkinnon osat osaamispisteineen ja arvosanoineen, jotka myös kerryttävät osaamispisteitä. Tunnustettua tutkinnon osaa ei oteta huomioon toiseen kertaan rahoituksessa. Lisätietoja todistuksista osoitteessa:
http://www.oph.fi/reformintuki/koulutuksen_jarjestaminen/osaamisen_arviointi/to_distukset
- Tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat kysymykset tulee osoittaa OPH:lle ja OKM:lle.
 - sähköpostiosoitteet kysymyksille:
 - reformi@minedu.fi
 - reformintuki@oph.fi

Kiitos!

Parasta osaamista –verkostohanke
<http://blogit.jao.fi/parastaosaamista/>

Twitter: @Posaaja_

Yhteystiedot tämän webinaarin osalta:

Tomi Raitanen

tomi.raitanen@hamk.fi

Puh. 050 4009189